

Cofrestrau etholiadol Rhagfyr 2022 yng Nghymru

Dylid darllen y daflen ffeithiau hon ar y cyd â'r prif adroddiad: Adroddiad Cywirdeb a Chyflawnrwydd y Comisiwn Etholiadol 2022, Prydain Fawr a Gogledd Iwerddon.

Dengys y canlyniadau o'r don hon fod y sefyllfa yng Nghymru ar ym mis Rhagfyr 2022 fel a ganlyn:

- Roedd cofrestrau llywodraeth leol 87% yn gyflawn ac 89% yn gywir
- Roedd cofrestrau seneddol 88% yn gyflawn a 90% yn gywir

Ffigur 1.1 Cyflawnrwydd a chywirdeb cofrestrau llywodraeth leol a seneddol yng Nghymru

Sylfaen (amhwysol): Seneddol: Cyflawnrwydd 1,410; Cywirdeb 1,429, Llywodraeth Leol: Cyflawnrwydd 1,485; Cywirdeb 1,461

Cyflawnrwydd

Mae cyflawnrwydd y gofrestr llywodraeth leol a'r gofrestr seneddol yng Nghymru wedi gwella ers 2018, ac mae'r ddwy wedi cynyddu chwe phwynt canran. Mae'r gofrestru llywodraeth leol bellach 87% yn gyflawn (o gymharu ag 81% yn 2018) ac mae'r gofrestr seneddol 88% yn gyflawn (o gymharu ag 82%).

Mathau o wallau cyflawnrwydd

Ystyr cyflawnrwydd yw bod pawb sy'n gymwys i'w cynnwys ar y gofrestr etholiadol wedi'u cofrestru. Mae'n cyfeirio at ganran y bobl gymwys sydd wedi'u cofrestru yn eu cyfeiriad presennol.

Gellir nodi amrywiaeth o wallau wrth ddadansoddi cyflawnrwydd y gofrestr etholiadol. Caiff y rhain eu categoreiddio'n wallau "mawr" neu'n wallau "bach".

Gellir rhannu gwallau mawr yn dri chategori gwahanol:

- A. Canran y preswylwyr cymwys nad ydynt wedi'u cynnwys ar y gofrestr yn eu cyfeiriad presennol ar hyn o bryd (h.y. y cyfeiriad a arolygwyd).
- B. Gall gwallau sy'n ymwneud ag enw rhywun rwystro unigolyn rhag bwrw ei bleidlais mewn gorsaf bleidleisio sy'n golygu nad yw wedi'i gofrestru mewn gwirionedd (e.e. yr enw cyntaf neu'r cyfenw)
- C. Gwallau a fyddai'n rhwystro etholwr cymwys rhag bwrw ei bleidlais drwy awgrymu nad yw'n gymwys (e.e. dynodwr cenedligrwydd anghywir ar y gofrestr seneddol neu ddyddiad geni cofnodedig sy'n hwyrach na phen-blwydd cyrhaeddwr).

Gwallau bach yw'r rhai na fyddent yn rhwystro rhywun rhag bwrw ei bleidlais (er enghraifft, cofnod â gwall sillafu). Mae gwallau cyflawnrwydd yng Nghymru yn weddol debyg i Brydain Fawr yn ei chyfanrwydd. Mae'r gyfran uchaf o wallau mawr o ganlyniad i'r ffaith nad yw preswylwyr cymwys wedi'u cofrestru yn eu cyfeiriad presennol o hyd, yn debyg i 2018. Ceir gwallau bach mewn perthynas ag 8.8% o breswylwyr cymwys yng Nghymru.

Tabl 1: Mathau o wallau cyflawnrwydd ar y cofrestrau llywodraeth leol yng Nghymru

	Cymru		Prydain Fawr	
	2018	2022	2018	2022
Cyfanswm y gwallau mawr	18.5%	13.2%	16.9%	14.1%
Gwallau mawr – (a)				
Yn byw yn y cyfeiriad ond heb ei enwi ar y gofrestr	18.2%	12.4%	16.5%	13.4%
Gwallau mawr – (b)	0.3%	0.3%	0.4%	0.7%
Enw cyntaf a/neu gyfenw yn anghywir ar y gofrestr	0.3%	0.3%	0.5%	0.7%
Dim enw cyntaf a/neu gyfenw ar y gofrestr	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Enw canol yn anghywir ar y gofrestr (lle y bo angen)	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Gwallau mawr – (c)	0.0%	0.5%	0.0%	0.1%

Dynodwr cenedligrwydd anghywir sy'n eithrio o gofrestr	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Dyddiad geni ar y gofrestr yn hwyrach na'r dyddiad geni gwirioneddol	0.0%	0.5%	0.0%	0.1%
Cyfanswm y gwallau bach	11.5%	8.8%	8.2%	8.6%
Enw cyntaf/cyfenw ar y gofrestr wedi'i gamsillafu	0.9%	0.8%	1.3%	0.6%
Enw cyntaf/cyfenw ar y gofrestr yn anghyflawn	0.6%	0.3%	0.5%	0.3%
Enw canol ar goll o'r gofrestr	9.1%	6.4%	7.2%	6.5%
Enw canol neu lythrennau cyntaf wedi'u camsillafu neu'n anghyflawn ar y gofrestr	0.0%	0.5%	0.0%	0.2%
Enw canol neu lythrennau cyntaf yn anghywir ar y gofrestr	0.0%	0.2%	0.1%	0.2%
Rhywun nad oes ganddo enw canol ond mae enw canol ar y gofrestr (ymatebwyr yn unig)	0.6%	0.6%	1.3%	1.1%
Cyfenw blaenorol yw'r cyfenw, neu tybir mai cyfenw blaenorol ydyw	0.3%	0.5%	0.5%	0.3%

Sylfaen (amhwysol): Rhagfyr 2018: Cymru – 1,368; Prydain Fawr – 9,679

Sylfaen (amhwysol): Rhagfyr 2022: Cymru – 1,485; Prydain Fawr – 9,495

Mae patrymau wedi aros yr un peth ers 2018 ymhlith grwpiau demograffig allweddol, gyda lefelau cofrestru is ymhlith pobl iau, rhentwyr preifat ac awdurdod lleol a'r rheini sydd wedi symud i'w cyfeiriad yn ddiweddar. Fel y dangosir yn Nhabl 2, ymhlith pobl iau, rhentwyr preifat a'r rheini sy'n perthyn i grŵp cymdeithasol DE y gwelwyd y cynnydd mwyaf sylweddol.

Tabl 2: Cyflawnrwydd y gofrestr llywodraeth leol yn ôl nodweddion allweddol yng Nghymru

		Cymru		Prydain Fawr	
		2018	2022	2018	2022
Trefol/gwledig	Trefol	81%	87%	83%	85%
	Gwledig	81%	86%	85%	89%
Rhywedd	Gwryw	80%	86%	83%	85%

	Benyw	82%	87%	83%	87%
Oedran	18-34	66%	79%	68%	71%
	35-44	78%	82%	82%	84%
	45-54	85%	90%	90%	91%
	55-64	92%	91%	90%	94%
	65+	92%	97%	94%	96%
Deiliadaeth	Yn eiddo i berchenfeddianwyr	91%	94%	91%	95%
	Prynu gyda morgais/ rhanberchnogaeth	78%	84%	86%	88%
	Pobl sy'n rhentu'n breifat	60%	73%	58%	65%
	Pobl sy'n rhentu gan yr awdurdod lleol	86%	73%	84%	79%
	Pobl sy'n rhentu gan Gymdeithas Dai	76%	82%	82%	79%
Grŵp economaidd-gymdeithasol	AB	87%	87%	86%	89%
	C1	82%	86%	85%	86%
	C2	82%	89%	80%	86%
	DE	76%	85%	80%	81%
Oedolion yn y cartref	1	82%	90%	86%	86%
	2	83%	87%	84%	88%
	3 i 5	77%	85%	81%	82%
	6+			78%	79%
Amser yn byw yn y cyfeiriad	Hyd at flwyddyn			36%	39%
	1-2 flynedd	45%	53%	71%	72%
	2-5 mlynedd	83%	83%	84%	82%
	5-10 mlynedd	83%	86%	90%	91%
	10-16 mlynedd	88%	91%	88%	92%

	16 mlynedd +	91%	95%	92%	95%
Cenedligrwydd	Y DU a Gweriniaeth Iwerddon	82%	88%	86%	87%
	Undeb Ewropeaidd			54%	70%
	Y Gymanwlad	58%*	70%*	62%	66%

Sylfaen (amhwysol): Rhagfyr 2018: Cymru – 1,368; Prydain Fawr – 9,679

Sylfaen (amhwysol): Rhagfyr 2022: Cymru – 1,485; Prydain Fawr – 9,495 * Rhybudd – meintiau sylfaen bach.

Cywirdeb

Mae'r tabl isod yn dangos y mathau o wallau a welwyd ar gofrestrau llywodraeth leol mis Rhagfyr 2022. O ran Prydain Fawr yn ei chyfanrwydd, mae'r gyfran uchaf o wallau cywirdeb mawr (sef y gwallau hynny a fyddai'n rhwystro rhywun rhag pleidleisio neu'n galluogi rhywun i bleidleisio pan na ddylai gael gwneud hynny) yn ymwneud â chofnodion lle nad yw'r unigolyn ar y gofrestr yn byw yn y cyfeiriad mwyach (9.3%). Yng Nghymru, mae 9.0% o gofnodion yn cynnwys gwallau bach na fyddent yn rhwystro rhywun rhag pleidleisio.

Tabl 3: Mathau o wallau cywirdeb ar gofrestrau llywodraeth leol yng Nghymru

	Cymru		Prydain Fawr	
	2018	2022	2018	2022
Cyfanswm y gwallau mawr	8.8%	10.8%	11.2%	11.7%
Gwallau mawr – (a)	8.2%	9.3%	10.4%	9.8%
Neb o'r un enw yn byw yn y cyfeiriad				
Gwallau mawr – (b)	0.2%	0.6%	0.7%	1.1%
Enw cyntaf a/neu gyfenw yn anghywir ar y gofrestr	0.2%	0.3%	0.4%	0.7%
Dim enw cyntaf a/neu gyfenw ar y gofrestr	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Unigolyn o'r DU/Iwerddon/y Gymanwlad a ddynodwyd fel gwladolyn tramor cymwys yn bresennol	0.0%	0.3%	0.3%	0.5%
Gwallau mawr – (c)	0.4%	0.9%	0.5%	0.7%
Mae'r enw ar y gofrestr yn cyfateb i enw anghymwys ar yr arolwg	0.2%	0.0%	0.2%	0.3%
Cyrhaeddwy'r - dyddiad geni ar goll neu'n anghywir	0.0%	0.8%	0.1%	0.2%

Gwladolyn tramor cymwys â dynodwr coll	0.2%	0.1%	0.2%	0.2%
Cyfanswm y gwallau bach	7.9%	9.0%	9.1%	8.8%
Enw cyntaf/cyfenw ar y gofrestr wedi'i gamsillafu	0.6%	0.9%	1.2%	0.7%
Enw cyntaf/cyfenw ar y gofrestr yn anghyflawn	0.4%	0.3%	0.5%	0.3%
Enw canol ar goll o'r gofrestr	6.1%	6.6%	6.4%	6.6%
Enw canol neu lythrennau cyntaf wedi'u camsillafu neu'n anghyflawn ar y gofrestr	0.0%	0.5%	0.0%	0.2%
Enw canol neu lythrennau cyntaf yn anghywir ar y gofrestr	0.0%	0.2%	0.1%	0.2%
Nid oes gan yr unigolyn enw canol ond mae enw canol ar y cofrestrau (ymatebwyr yn unig)	0.6%	0.6%	1.3%	1.1%
Cyfenw blaenorol yw'r cyfenw, neu tybir mai cyfenw blaenorol ydyw cyfenw	0.2%	0.5%	0.5%	0.3%
Enw cyntaf/canol neu gyfenw mewn trefn wahanol ar y gofrestr	0.0%	0.0%	0.1%	0.0%
Dyddiad geni cyrhaeddwr yn gynharach ar y gofrestr	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%

Sylfeini (amhwysol): Prydain Fawr: Rhag 2022 (9,479); Rhag 2018 (9,155)

Sylfeini (amhwysol): Cymru: Rhag 2022 (1,461); Rhag 2018 (1,283)

Mae'r patrymau yng Nghymru ymhlith grwpiau demograffig allweddol yn debyg i Brydain Fawr yn ei chyfanrwydd. Mae pobl sy'n rhentu'n breifat a'r rheini lle mae preswylwyr wedi bod yn byw yn eu cyfeiriad am gyfnod byrrach yn llai tebygol o fod â chofnod cywir ar y gofrestr.

Tabl 4: Cywirdeb y gofrestr llywodraeth leol yn ôl grwpiau demograffig allweddol yng Nghymru

		Cymru		Prydain Fawr	
		2018	2022	2018	2022
Trefol/Gwledig	Trefol	88%	89%	88%	88%
	Gwledig	91%	89%	91%	91%
Deiliadaeth	Yn eiddo i berchenfeddianwyr	94%	95%	95%	96%

	Prynu gyda morgais/ rhanberchnogaeth	93%	92%	95%	91%
	Pobl sy'n rhentu'n breifat	82%	78%	81%	77%
	Pobl sy'n rhentu gan yr awdurdod lleol	91%	88%*	92%	88%
	Pobl sy'n rhentu gan Gymdeithas Dai	91%	85%	91%	90%
Grŵp economaidd- gymdeithasol	AB	93%	92%	94%	91%
	C1	96%	93%	93%	91%
	C2	95%	93%	93%	93%
	DE	86%	88%	89%	89%
Amser yn byw yn y cyfeiriad	Hyd at flwyddyn			56%	53%
	1-2 flynedd	73%	69%	93%	84%
	2-5 mlynedd	92%	93%	94%	91%
	5-10 mlynedd	93%	91%	96%	94%
	10-16 mlynedd	96%	92%	95%	94%
	16 mlynedd +	95%	96%	95%	95%

Sylfeini (amhwysol): Prydain Fawr: Rhag 2022 (9,479); Rhag 2018 (9,155)

Sylfeini (amhwysol): Cymru: Rhag 2022 (1,461); Rhag 2018 (1,283)

Mesur cywirdeb a chyflawnrwydd

Gan ddefnyddio'r ffigurau canrannol a gynhyrchwyd o'r ymchwil hon, mae'n bosibl amcangyfrif nifer y bobl ym mhoblogaeth Cymru nad ydynt wedi'u cofrestru'n gywir neu sydd â gwallau yn eu cofnodion ar y gofrestr. Nodir yr amcangyfrifon hyn yn Nhabl 5.

Fodd bynnag, mae'n bwysig bod yn ymwybodol mai dim ond amcangyfrifon y gall y rhain fod am sawl rheswm – nodir y rhain yn y prif adroddiad, y dylid ei ddarllen ar y cyd â'r daflen ffeithiau hon er mwyn sicrhau bod pobl yn deall cyfyngiadau'r amcangyfrifon hyn.

Tabl 5: Mesur cywirdeb a chyflawnrwydd yng Nghymru

		Rhagfyr 2018	Rhagfyr 2022
Cyflawnrwydd	Cofrestr llywodraeth leol	406,000 - 557,000	276,000 - 404,000

	Cofrestrau seneddol	376,000 - 522,000	232,000 - 349,000
Cywirdeb	Cofrestr llywodraeth leol	197,000 - 333,000	205,000 - 304,000
	Cofrestrau seneddol	194,000 - 332,000	179,000 - 271,000

Dylid hefyd nodi nad yw'r ystod a gyflwynir uchod yn golygu y dylai fod 276,000 – 404,000 o gofnodion ar y gofrestr. Bydd y rhai yn y cyfanswm “nad ydynt wedi'u cofrestru'n gywir” yn cynnwys y rheini sydd wedi'u cynnwys ar y gofrestr ond mewn cyfeiriad blaenorol (cofnod anghywir).